

08.07.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**8 Temmuz 2021
Perşembe**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

8 Temmuz 2021 Perşembe

YASAMA BÖLÜMÜ

TBMM KARARI

1291 Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun Görev Süresinin Uzatılmasına Dair Karar

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

MİLLETLERARASI ANDLAŞMA

— Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu Dokuzuncu Dönem Toplantısı Protokolünün Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4237)

ATAMA KARARI

— Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Kurulu Başkanlığına Fatin Rüştü KARAKAŞ, Üyeliğine Yusuf ÖKSÜZÖMER'in Atanması Hakkında Karar (Karar: 2021/308)

HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU KARARLARI

— Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulunun 07/07/2021 Tarihli ve 607 Sayılı Kararı
— Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulunun 07/07/2021 Tarihli ve 608 Sayılı Kararı

YÖNETMELİKLER

— Özel Tiyatroların Kayıt İşlemlerine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
— Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞ

— Gümrük Genel Tebliği (Transit Rejimi) (Seri No: 4)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Transit Rejimi) (Seri No: 13)

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

— Anayasa Mahkemesinin 1/7/2021 Tarihli ve 2019/10634 Başvuru Numaralı Kararı

1 lira kazanayım derken 3 lira zarar ediyoruz

DÜNYA'nın 27 üreticiden 15'inin iflas ettiği Afyon yumurta üreticilerinin sorunlarını dile getiren haberi Adana'da da yankı buldu. Gültav Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Şirin Gültekin, maliyetlerin arttığını ve zararına satış yaptıklarını söyledi.

reticisinden, toptancısına ve tüketicisine kadar herkesin şikayetçi olduğu yumurta sektöründe yaşanan sıkıntılar bitmek bilmiyor. DÜNYA'nın 27 üreticiden 15'inin iflas ettiği Afyon yumurta üreticilerinin sorunlarını dile getiren haberi Adana'da da yankı buldu. Adana, Hatay ve Mersin bölgesine her gün yüzde 20'si kendi üretimi olarak 350-400 bin yumurta veren Gültav Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Şirin Gültekin, girdi maliyetlerinde son bir yılda yüzde 100 fark olduğunu vurgulayarak, "Geçen sene yemin kilosunu 1.5 TL'ye mal ediyorduk, şu anda 3 TL oldu. Koli, jelatin gibi ithal olan sarf malzememizin maliyeti neredeyse üç katına yaklaştı, geçen sene 4 liraya aldığımız koliyi şu anda 11 liraya alıyoruz. Personel maliyetimiz de geçen seneye göre yüzde 40-50 arttı" dedi.

Yüzde 20 zararına satış

Maliyet artışlarını fiyata tam olarak yansıtamadıklarını ifade eden Gültekin, "Toptan fiyat olarak geçen sene 30 adetlik bir yumurta kolisinin üretim maliyeti 9 liraydı, yazın 7-8 liraya da satıldı, 10-12 liraya da satıldı ve bir şekilde dengeyi buldu. Ancak şu anda maliyet 17 liranın üzerinde. Bu maliyetle, yaklaşık bir buçuk ay 18-20 lira arasında satıldı, son 6 aydır ise 1416 lira arasında gidiyor. Yüzde 20 bandında zarar var" bilgisini verdi. Gültekin, üretim aşamasından markete kadar olan süreçte

08.07.2021

yaşananları ise şöyle anlattı: “Üretici 17 liraya mal ettiği yumurtayı, zarar etme pahasına 15 liraya toptancıya satıyor. Toptancının geçen sene 2 lira olan koli, ambalajlama, işçilik, dağıtım maliyeti, bu sene 5 lira ve bunu 15 liranın üzerine ekliyor, 1 lira da kâr koyuyor, 21 liraya markete gönderiyor. Market bunu yüzde 1 ile alıyor, yüzde 8 KDV, yüzde 25 de kar ekliyor, yumurta 26 – 30 lira oluyor. Tüketici yüksek fiyat nedeniyle bu sefer market yerine pazarı tercih ediyor, marketlerde satış düşüyor, artan ürün iade ediliyor, bir de oradan maliyet yükseliyor, sonuçta 1 lira kazanayım derken 3 lira zarar ediyoruz.”

BDDK'dan ödenmeyen krediler için yeni adım

Bankaların sorunlu alacaklarının yönetim ve azaltım faaliyetleri olarak tanımlanan çözümlene süreciyle ilgili olarak kredi tahsis biriminden bağımsız bir çözümlene biriminin kurulması, üç yıllık sorunlu alacak yönetim stratejisi ve yıllık operasyonel planlarının hazırlanması zorunlu tutuldu.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), vatandaşın ve iş dünyasının salgın koşullarından normale geçiş döneminde finansman erişimini kolaylaştıracak, kredi sisteminin etkin çalışmasına daha fazla katkıda bulunacak kararlar aldı.

Ekonomi Reform Paketi'nde yer alan bankacılık sektörünün aktif kalitesinin artırılmasına yönelik eylemler kapsamında "Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik"i takiben "Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Öte yandan BDDK, "Sorunlu Alacakların Çözümlemesine İlişkin Rehber" ile "Kredi Tahsis ve İzleme Süreçlerine İlişkin Rehber" olmak üzere 2 yeni rehber de bugün itibarıyla yürürlüğe alındı.

Bankaların uygun kredi tahsis, izleme, rehabilitasyon ve sorunlu alacak çözümlene süreç ve politikalarını oluşturan ilgili yönetmelikler ve rehberler, yaşama şansı olan şirketlerin finansal ve/veya operasyonel yeniden yapılandırma yoluyla yaşatıldığı

ancak zombi şirketler olarak tanımlanabilecek borç ödeme kapasitesi çok zayıf olan ya da hiç olmayan borçlulardan olan alacakların aktiften silme, varlık yönetim şirketleri, özel fon ya da özel amaçlı şirketlere devir gibi yöntemlerle banka bilançolarından etkin şekilde temizlendiği proaktif bir yapının oluşturulması için hazırlandı.

KREDİ SINIFLAMAYA İLİŞKİN YÖNETMELİK

Hafta başında, "Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik"te yapılan değişikliklerle bankaların kredi sınıfı değişikliklerine dair kriterlerini yazılı hale getirerek denetime hazır bulundurma zorunluluğu getirildi.

Bankalarca yeniden yapılandırma öncesinde borçlunun geri ödeyebilme kapasitesine ilişkin bir değerlendirme yapmaya yönelik hüküm yönetmeliğe eklendi.

Yönetmelik değişiklikleri kapsamında bankacılık sisteminde kaynakların verimli kullanımı amacıyla kayıttan düşme uygulamasına yönelik hükümler de geliştirildi.

Alacakların türü, borçluya özgü koşullar, makroekonomik ortam gibi belirleyiciler makul kayıttan düşme süresini tanımlamak açısından güçlük yarattığından, kayıttan düşme zamanının uygunluğu gerekçelerini denetime hazır bulundurma şartıyla bankalara bırakıldı.

Yönetmelikteki bir diğer değişiklik ise KOBİ'lerin finansmana erişiminde karşılaştıkları teminat sorununun azaltılması için Devlet Destekli Ticari Alacak Sigorta Poliçelerinin ikinci grup teminat olarak sayılmasına yönelik oldu.

Böylelikle ekonomi reform eylem adımlarından biri olan KOBİ'lerin alacak sigortası sistemi ile güvence altına alınan alacaklarının bankalar nezdinde teminat olarak kabul edilmesinin sağlanması suretiyle KOBİ'lerin finansma erişiminin kolaylaştırılması adımının desteklenmesi hedeflendi.

Ayrıca, lisanslı depoculuk ile çiftçiye ve tarımsal üretimin gelişimini sağlayan elektronik ürün senetlerinin (ELÜS) daha yüksek teminat oranı ile dikkate alınması da getirilen diğer bir yenilik olarak öne çıktı.

ELÜS'lerin teminat olarak kabul edilebilirliğinin kolaylaştırılmasını teminen yüksek teminat oranı ile dikkate alınması ile Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi tarafından hazırlanan İstanbul Finans Merkezi (İFM) Eylem Planının bileşenlerinden biri olan elektronik ürün senetlerine (ELÜS) ilişkin piyasanın işlerliğinin ve derinliğinin artırılmasına da katkı sağlanması bekleniyor.

KREDİ İŞLEMLERİNE İLİŞKİN YÖNETMELİK

BDDK'nın bugünkü Resmi Gazete'de "Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"i yayımlandı.

Buna göre, bankaların sorunlu alacaklarının yönetim ve azaltım faaliyetleri olarak tanımlanan çözümlene süreci ile ilgili olarak kredi tahsis biriminden bağımsız bir çözümlene biriminin kurulması, üç yıllık sorunlu alacak yönetim stratejisi ve yıllık operasyonel planlarının hazırlanması zorunlu tutuldu.

Ayrıca, bankacılık sektöründeki toplam riski Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunca (Kurul) belirlenen tutarın üzerinde olan kredi müşterilerinden bankalarca alınması zorunlu belgeleri toplama yükümlülüğünün yalnızca canlı alacak olarak izlenen müşterilerden isteneceği ve bu kapsama ilk defa giren müşterilerin bağımsız denetim sürecinin başlatıldığına belgelendirilmesi kaydıyla kendilerine kredi tahsisi yapılabileceği netleştirildi.

Söz konusu yükümlülük 1 Ocak 2022 tarihine ötelenerek yükümlülük kapsamına giren kredi müşterilerine ve bankalara kolaylık sağlandı.

REHBERLERİN YÖNETİM KÜLTÜRÜNE DÖNÜŞMESİ AMAÇLANIYOR

Rehberlerle bankaların, kredi yaşam döngüsü içindeki uygulamalarına ilişkin kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi, geliştirilmiş tahsis süreçleri ve etkinliği artırılmış izleme uygulamaları, bankaların sorunlu alacak yönetiminin iyileştirilmesi amaçlanıyor.

Dolayısıyla banka aktif kalitesinin artırılması açısından rehberlerle yönlendirme yapılmakta olup, orta ve uzun vadede bir yönetim kültürüne dönüşmesi bekleniyor.

SORUNLU ALACAK ÇÖZÜMLEME REHBERİ

Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelik'te belirtilen sorunlu alacak yönetim stratejisi yıllık operasyonel planlar ve çözümlene birimlerinin kaynaklar, süreç, performans ve faaliyetleri açısından daha etkili bir yapıya kavuşturulması amacıyla hazırlanan "Sorunlu Alacak Çözümlene Rehberi"nde sorunlu alacakların çözümlenmesi kavramı tanıtılarak; bunun gerektirdiği organizasyonel yapı, hazırlık süreci ve faaliyetlere ilişkin bir çerçeve çiziliyor.

Sorunlu alacak stratejisinin bankalarca yapılacak bir öz değerlendirmeye dayandırılması, üç yıllık bir zaman öngörüsüne sahip olması, asgari olarak sorunlu alacakların çözümlenmesine ve alacaklardan dolayı edinilen varlıkların yönetilmesine ilişkin, takvime bağlı niceliksel hedefleri içermesi ve bir operasyonel plan çerçevesinde uygulanması gerekiyor.

KREDİ TAHSİS VE İZLEME SÜREÇLERİNE İLİŞKİN REHBER

Kredi Tahsis ve İzleme Süreçlerine İlişkin Rehber" ile bankaların tahsis ve izleme süreçlerinin uluslararası iyi uygulamalardakine denk kalitede bir düzeye erişmesinin

08.07.2021

temini hedefleniyor.

Rehberde öncelikle tahsis ve izleme süreçlerine ilişkin tesis edilmesi gereken kurumsal çerçeveden ne beklenildiği açıklanırken, söz konusu çerçevenin etkinliğinin temini için oluşturulması gereken uygulamalardan bahsediliyor.

Rehberin ilerleyen bölümlerinde tahsis süreçlerine, fiyatlamaya ve teminat değerlemesine ilişkin bankaların uygulaması beklenen yenilikler ve geliştirmelere ilişkin hükümler sıralanıyor.

Son bölümde ise izleme süreçlerinin kalitesinin artırılması için bankalardan tesis etmesi beklenen sistem ve altyapıya ilişkin hükümler yer alıyor. Rehberin ekler kısmında bankalara yol gösterici olması bakımından birtakım kriterler ve toplamasında fayda görülen veriler yer alıyor.

1.000 devin katma değerinin yarıdan fazlası 5 sektörden

Türkiye'nin en büyük 1000 sanayi kuruluşunun bir yılda yarattığı brüt katma değer 373,4 milyar TL oldu. Sigara, akaryakıt, motorlu kara taşıtları, gıda ve ana metal sanayi imalatında yer alan 388 kuruluşun yarattığı toplam brüt katma değer 200,5 milyar TL olarak hesaplandı.

Türkiye'nin sanayi devleri, yarattığı katma değerle ekonominin itici gücü olmaya devam ediyor. İSO'nun açıkladığı "Türkiye'nin En Büyük 500 Kuruluşu" ve "Türkiye'nin En Büyük İkinci 500 Kuruluşu" araştırmalarının sonuçlarına göre en büyük 1000 şirketin yarattığı toplam brüt katma değer 2020 yılında 373,4 milyar TL oldu. 1000 şirketin yarattığı katma değerin yarısından fazlası 5 sektörden geldi.

Sigara ve akaryakıt önde

Sigara (tütün ürünleri) imalatı, akaryakıt (kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri) imalatı, motorlu kara taşıtları imalatı, ana metal sanayi ile gıda ürünleri imalatında yer alan 388 kuruluşun yarattığı toplam brüt katma değer 200,5 milyar TL olarak gerçekleşti. En yüksek katma değer, kaynakta yüksek oranlı vergilerin uygulandığı sigara ve akaryakıt ürünlerinden geldi. İlk 1000'de yer alan sigara imalatından 3 şirket tek başına 51,1 milyar TL katma değer yaratırken, akaryakıt ürünleri imalatında yer alan 4 şirket 46,4 milyar TL; 70 şirketin yer aldığı motorlu kara taşıtları sektörü de 39,1 milyar TL'lik brüt katma değer yarattı. Gıda ürünleri imalatının katma değeri 32 milyar TL; ana metal sanayisinin katma değeri 31,7 milyar TL oldu.

Tekstil liste başı oldu

Listelere ayrı ayrı bakıldığında, İSO 500’de tütün, akaryakıt ve motorlu kara taşıtları sektörleri başı çekerken, İkinci 500’de tekstil sektörünün listenin başına geçmesi dikkat çekti. İSO 500’ün yarattığı toplam katma değer 2020’de 322,1 milyar TL olarak hesaplandı. Bir önceki yıl bu tutar 255,3 milyar TL olarak hesaplanmıştı. Tütün ürünleri imalatı ile kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatının yarattığı katma değer ilk 1000’deki gibi olurken; İSO 500’deki en yüksek katma değer yaratan üçüncü sektör 33,7 milyar TL ile motorlu kara taşıtı imalatı oldu. Bu sektörü, 27,5 milyar TL’lik brüt katma değer yaratan ana metal sanayi ve 26,4 milyar TL’lik brüt katma değeriyle gıda ürünleri imalatı takip ett. İSO 500’de yaratılan katma değerın teknoloji yoğunluklarına göre dağılımına bakıldığında; 2020’de düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler yüzde 37,3’lük pay ile ilk sırada yer alsa da bir önceki yıla göre 2,7 puanlık bir düşüş sergiledi. Orta- düşük ve orta yüksek sanayi ise paylarını artırdı. Orta-düşük teknoloji payı 1,9 puan artarak yüzde 31,5’e; orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı 1,3 puan artarak yüzde 24,8’e çıktı. Yüksek teknoloji yoğunluklu sanayinin payı yüzde 6,4’e geriledi.

Sektörlere göre yaratılan toplam brüt katma değer

	500 BSK		İkinci 500 BSK		1000 BSK	
	Top.Brüt Katma Değer (milyon TL)	Pay (%)	Top.Brüt Katma Değer (milyon TL)	Pay (%)	Top.Brüt Katma Değer (milyon TL)	Pay (%)
Tütün Ürünleri İmalatı	51.124	15,9	-	-	51.124	13,7
Kok kömürü ve Rafine edilmiş petrol ürünleri	46.430	14,4	368	0,7	46.798	12,5
Motorlu Kara Taşıtı İmalatı	33.756	10,5	5.443	10,6	39.199	10,5
Gıda ürünleri imalatı	26.453	8,2	5.603	10,9	32.056	8,6
Ana metal sanayi	27.521	8,5	4.080	7,9	31.601	8,5
Kimyasal ve kimyasal ürünlerin imalatı	20.115	6,2	4.157	8,1	24.272	6,5
Tekstil ürünleri imalatı	11.886	3,7	10.213	19,9	22.099	5,9
Elektrikli teçhizat imalatı	15.421	4,8	2.391	4,7	17.812	4,8
İçeceklerin imalatı	15.843	4,9	247	0,5	16.090	4,3
Diğer metalik olmayan mineral ür. İm.	12.072	3,7	2.639	5,1	14.711	3,9
Bilgisayarların, elektronik ve optik ürün im.	10.742	3,3	323	0,6	11.065	3,0
Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	8.393	2,6	2.655	5,2	11.048	3,0
Fabrikasyon metal ürünleri imalatı	6.231	1,9	2.602	5,1	8.833	2,4
Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı	5.654	1,8	2.457	4,8	8.111	2,2
BYS Makine ve ekipman imalatı	6.420	2,0	1.509	2,9	7.929	2,1
Temel eczacılık ürünleri imalatı	5.595	1,7	916	1,8	6.511	1,7
Giyim eşyalarının imalatı	2.804	0,9	2.992	5,8	5.796	1,6
Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri im.	3.700	1,1	571	1,1	4.271	1,1
Hava taşıtları ve uzay araçları mak. İm.	4.146	1,3	-	-	4.146	1,1
Silah ve mühimmat cephe imalatı	4.053	1,3	-	-	4.053	1,1
Mobilya imalatı	1.913	0,6	906	1,8	2.819	0,8
Gemi ve tekne yapımı	839	0,3	-	-	839	0,2
Diğer imalatlar	506	0,2	192	0,4	698	0,2
Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	-	-	469	0,9	469	0,1
Diğer ulaşım araçlarının imalatı	210	0,1	-	-	210	0,1
Toplam	322.191	100,0	51.342	100,0	373.701	100,0

KÇÖ, tekstil imalatında performansı artırdı

İSO İkinci 500 araştırmasının çıktılarına bakıldığında, toplamda 51,3 milyar TL'lik katma değer yaratıldığı görülüyor. Bir önceki yıl bu rakam 38,9 milyar TL idi. İkinci 500'de en çok katma değer yine tekstil ürünlerinin imalatından geldi. Tekstil imalatındaki 86 KOBİ'nin yarattığı toplam brüt katma değer 10,2 milyar dolar olurken; payı yüzde 19,9 oldu. 2019 ile kıyaslandığında ise tekstil ürünleri imalatının aldığı pay 0,6 artarken; yarattığı katma değer tutarında 2,7 milyar TL'lik ilave artış sağladığı dikkat çekti. Burada geçen yıl pandemi önlemleri kapsamında devreye alınan Kısa Çalışma Ödeneği gibi tedbirlerinin etkisinin olduğu söylenebilir. İSO İkinci 500'de yer alan gıda ürünleri imalatındaki 86 kuruluş 5,6 milyar TL'lik brüt katma değer yaratırken; motorlu kara taşıtları imalatındaki 41 şirket de 5,4 milyar TL'lik katma değer yarattı. Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatından 4,1 milyar TL'lik katma değer sağlanırken, bu tutar ana metal sanayisinde 4,2 milyar TL olarak gerçekleşti.

Yüksek teknoloji yoğunluklu dönüşüm ihtiyacı sürüyor

İkinci 500'de kuruluşların teknoloji yoğunluklarına göre yaratılan katma değere bakıldığında; düşük teknoloji yoğunluklu sanayinin payı bir önceki yıla göre 2,2 puan azalarak 46,4'e geriledi. Orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayileri payı da 2020'de 1 puan azalarak yüzde 24,1'e geriledi. Araştırmanın çıktılarındaki olumlu gelişme orta-yüksek ve yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin yarattığı katma değerde yaşandı. Orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı 2,7 puan artışla yüzde 26,9'a çıktı. Yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı ise sınırlı da olsa bir artışla da yüzde 2,2'den yüzde 2,6'ya yükseldi. Araştırmada, "Türkiye'de sanayinin yüksek katma değerli ve yüksek teknoloji yoğunluklu sektörlere dönüşüm ihtiyacı sürmektedir. İSO İkinci 500 sonuçları halen ölçüm yapılan son sekiz yıldır halen sınırlı ilerleme gerçekleştiğini göstermektedir" ifadeleri yer aldı.

Bundan daha kötü olmadı: TL'nin reel değeri en düşük seviyede

Liranın enflasyondan arındırılmış reel değeri, tarihinin en düşük seviyesinde. Kötü ekonomi yönetimiyle birlikte artan kur TL'yi 2001 krizinin bile kat kat gerisine taşıırken, tüketici alım gücünün düştüğünü derinden hissediyor. Vatandaş 27 yıl sonra TL'de başladığı noktaya geri dönerken, poşetler artık daha fazla paraya daha az doluyor.

ALİ YILDIRIM

Artan döviz kuru ve enflasyon alım gücünü her geçen gün daha da zorlaştırırken, her geçen gün torbaya bir domates daha eksik giriyor. TL değersizleştikçe alım gücü düşerken, daha fazla paraya artık daha az ürün alınabiliyor. Bunun en iyi örneğini otomotiv sektörü veriyor. Yaklaşık 2 yıl önce orta sınıf bir tüketici C-SUV segmentindeki bir aracı 200 bin liraya alabilirken, bugün aynı paraya sadece B-HB bir araç sahibi olunabiliyor. C-SUV modelinde bir araç için ise en az ortalama 400 bin lira ödemek gerekiyor.

Bunun başlıca nedenleri arasında kur ve vergi gelirken, TL'nin kaybı da bunu tetikleyen unsurlar arasında. Merkez Bankası'nın açıkladığı verilere göre, 2021 yılı Haziran ayında bir önceki aya göre yüzde 1,1 düşüşle 59,77 endeks değerine geriledi ve Ocak 1994'e kadar giden veri tarihinin en düşük seviyesine geriledi. 100 endeks değeriyle 2003 yılının baz alındığı TÜFE gelişmekte olan ülkeler bazlı reel efektif döviz kuru da Haziran 2021'de 49,94 ile rekor düşük seviyeye geriledi.

TÜFE bazlı reel TL değeri 1994 yılında ortalama 67,28 seviyesinde idi. 2001 krizinden önce 100 endeks değerinde olan TL, 2001 krizinde bile 75'e kadar geriledi. Altın çağlarını yaşayan TL 2008-2011 arasında 127 değerini gördü. Fakat son dönemde alınan kötü ekonomi kararları en kötüsünün geride kalmadığını gösterdi. TL'nin reel değeri 59,77 seviyesine kadar düştü.

Gelecek Partili Ekonomist Kerim Rota da Merkez Bankası'nın açıkladığı TL'nin reel değeri hakkında yorumda bulundu.

Rota, şunları kaydetti: "Reel Efektif Döviz Kuru hesaplandığı 1994'ten bu yana en düşük seviyesinde. Bu veri, TL'nin değerinden çok, alım gücümüzü yansıtıyor. REDK'nin en yüksek olduğu 2010 Kasım ayında bir uzman doktorun VW Passat'ın en düşük modelini alması için kaç ay çalışması gerekiyordu? 2011 yılında aldığı baz 2 bin 561 TL maaş ile 58 bin 350 TL'lik araç için 23 ay çalışması gerekiyordu. Bugün 10 bin 093 TL baz maaş ile 437 bin 400 TL'lik araç için 43 ay çalışması gerekiyor. Kötü yönetim hem TL'ye değer kaybettirip hem vergiyi yükseltince, 2 katı çalışmamız gerekiyor."

"HESABINI BİLMİYEN KASAP NE SATIR BIRAKIP NE MASAT"

Merkez Bankası'nın açıkladığı TL değeri hakkında yorumlarda bulunan CHP sözcüsü Faik Öztrak, şu paylaşımı yaptı: "Türk lirasının reel değeri, tarihin en düşük seviyesinde. 128 milyar doları erit. Paramızın değerini erit. Sonra, 'Arabaların benzini artık sınırın öte tarafında değil, bu tarafında dolduruluyor' diye böbürlen. Ne demişler; 'Hesabını bilmeyen kasap ne satır bırakır ne masat.'"

Bazı ekonomistler de durumu şöyle anlattı: "Reel efektif döviz kuru 60'ın altına inerek haziran ayı itibarıyla 59,8 oldu. Endeksin hesaplandığı ilk tarihten bugüne en düşük değere ulaştı. 27 yıl sonra başladığımız noktanın da gerisine döndük."

"TÜRKİYE KİŞİ BAŞI GELİRLE HEMEN HEMEN EN GERİDE"

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın akaryakıt açıklaması sonrasında akaryakıtta alınan vergiler ve kişi başına düşen gelire akaryakıt alımının tablosu çizildi. Analist Özcan Kadioğlu tarafından paylaşılan grafikte gerçekler ortaya çıktı.

Türkiye'de bugün kişi başına düşen gelire yaklaşık 9 bin 250 litre akaryakıt alınıyor. İtalya 16 bin 400 ile 20 bin sınırına yakınken, Fransa, İngiltere, Kore, Hollanda, Almanya, İsveç ve Japonya 20 bin litre seviyesinin oldukça üstünde. İsviçre de 50 bin 500 litre olarak gerçekleşirken, ABD'de de bu oran yüzde 70'e çok yakın.

EŞEL MOBİL DE POMPALARI DURDURAMADI

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) verilerine göre, Temmuz 2018'de kurşunsuz 95 oktan benzinin çıplak fiyatı 2 lira 591 kuruş. Bunun 0,019 kuruşu

08.07.2021

toptancı marjı, 0,00318 kuruşu gelir payı, 0,516 kuruşu dağıtıcı ve bayi marjı toplamı, vergisi de 3 lira 126 kuruş. Yani 2.6 liralık benzinin litre fiyatı Temmuz 2018'de vergiyle birlikte 6 lira 25 kuruş olarak hesaplanıyor.

Eşel mobil sistemine rağmen 3 lira 852 kuruş olan ürünün fiyatı, vergisiyle birlikte 7 lira 083 kuruştan satılıyor. Eşel mobil sisteminde feragat ile birlikte devletin payının litrede 2 lira 29 kuruştan alıcı buluyor. 2021'de vergisi düştü ama fiyat artışları bir türlü gerilemedi. Artan kur ve petrol fiyatlarıyla birlikte akaryakıtta sürekli dalgalanma sürerken, dövizdeki yükselişe eşel mobil de engel olmadı. Tüketiciler yaşanan kur artışının sorumlusu olmadıklarını paylaşırken, bunun kötü ekonomi yönetimiyle paralel olduğunu ifade ediyor.

'4. Yargı Paketinin' birinci kısmı kabul edildi

Kamuoyunda '4. Yargı Paketi' olarak bilinen tasarının, 14 maddeden oluşan birinci bölümü TBMM Genel Kurulunda kabul edildi.

Buna göre, idari başvurulara cevap verme süresi 60 günden 30 güne, cevap verme süresinin kısaltılmasına bağlı olarak kesin olmayan cevaplar için öngörülen bekleme süresi 6 aydan 4 aya indirilecek.

İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda yapılacak değişikliklerle, üst makamın veya üst makam yoksa işlemi yapmış makamın cevap verme süresi 60 günden 30 güne indirilecek. İdari eylemler nedeniyle dava açmadan önce idareye yapılan zorunlu başvurulara ilişkin idareye tanınan 60 günlük cevap verme süresi de 30 güne düşürülecek.

Yargılamada yaşanan gecikmelerin önüne geçilmesi ve makul sürede yargılanma hakkı ile hak arama hürriyetinin daha etkin korunması için idari yargı mercilerince verilen nihai kararlar, gerekçesiyle birlikte en geç 30 gün içinde yazılacak.

Düzenlemenin yasalaşarak yürürlüğe girmesinden önce yapılmış idari başvurular bakımından, idarenin cevap verme süresi 60 gün, kesin olmayan cevaplar için öngörülen bekleme süresi ise 6 ay olarak devam edecek.

Kadına yönelik şiddetle mücadele

Eşe karşı işlenen "kasten öldürme", "kasten yaralama", "eziyet" ve "kişiyi hürriyetinden yoksun kılma" suçlarında kabul edilen cezayı artırıcı nedenler boşanılan eşi de kapsayacak.

Bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının ya da banka veya kredi kartlarının araç olarak kullanılması suretiyle işlenen suçlarda, mağdurun yerleşim yeri mahkemeleri de yetkili olacak.

Tanığın zorla getirilmesi

Usulüne uygun olarak çağrılıp da mazeret bildirmeksizin gelmeyen tanıklar hakkında verilen zorla getirme kararlarının bildirilmesine ilişkin ilave usul getiriliyor. Buna göre, telefon, telgraf, faks, elektronik posta gibi iletişim bilgilerinin dosyada bulunması halinde bu araçlardan yararlanılarak da tanığa bildirilecek.

İfadesi alınmak amacıyla düzenlenen yakalama emri üzerine mesai saatleri dışında yakalanan ve belirlenen tarihte yargı merci önünde hazır bulunmayı taahhüt eden kişi, Cumhuriyet savcısının emri doğrultusunda serbest bırakılabilecek. Bu hüküm her yakalama emri için ancak bir kez uygulanabilecek. Taahhüdünü yerine getirmeyen kişiye, yakalama emrinin düzenlendiği yer Cumhuriyet savcısınca bin lira idari para cezası verilecek.

Katalog suçlarda bir kişinin tutuklanabilmesi, kuvvetli suç şüphesinin somut delillere dayanmasına bağlı hale getirilecek.

Tutuklamaya, tutuklamanın devamına veya bu konudaki bir tahliye isteminin reddine ilişkin hakim veya mahkeme kararlarında, mevcut koşullara ilave olarak adli kontrol uygulamasının yetersiz kalacağını gösteren deliller de somut olayda gösterilecek ve kararda yer alacak.

Meclis Başkanvekili Haydar Akar, teklifin birinci bölümünün kabul edilmesinin ardından birleşime ara verdi. Aranın ardından komisyonun yerine oturmaması üzerine Akar, birleşimi yarın saat 14.00'te toplanmak üzere kapattı.

'BioNTech'in koruyuculuğu yüzde 64'e geriledi'

İsrail'de yapılan bir araştırma BioNTech aşısının koruyuculuğunun Delta varyantı nedeniyle azaldığını ortaya koydu. İsrail hükümeti aşının koruyuculuğunun, yayılan varyanta bağlı olarak yüzde 64'e gerilediğini açıkladı. Öte yandan aşının halen hastaneye yatışları önemli ölçüde engellediği belirtildi

İsrail Sağlık Bakanlığı'ndan BioNTech aşısının koruyuculuğu %64'e geriledi açıklaması geldi.

Sağlık Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre aşının hastalığın yayılmasını ve semptomatik vakaları önlemedeki etkinliği 6 Haziran'dan itibaren %64'e geriledi.

Aşının hastaneye yatışları ve ağır vakaları önlemede ise %93 etkili olduğu açıklandı.

Mayıs ayında Lancet dergisinde yayımlanan çalışmaya göre BioNTech aşısının 2 doz sonrası corona virüsün yayılmasını, semptomatik ve ağır vakaları önlemede %97 fazla etkili olduğu açıklanmıştı.

İsrail hükümeti, BioNTech aşısının düşen koruyuculuk oranının ülkede yayılmaya başlayan Delta varyantı kaynaklı olduğu ihtimali üzerinde durulduğunu açıkladı

9,3 milyon nüfuslu İsrail'de nüfusun yaklaşık %60'ı en az bir doz BioNTech aşısı oldu

08.07.2021

Vaka sayılarının düşmesiyle birlikte ülkedeki tüm tedbirler kaldırılmaya başlamıştı.

Delta varyantının etkisiyle vaka sayıları günlük 400'ün üzerinde seyretmeye başladı

İsrail'de virüs tespit edilen hastalardan yüzde 42'sini Kovid-19 aşısı olan kişilerin oluşturduğu bildirildi.

Vaka sayılarındaki artış nedeniyle maske kuralları kısmen de olsa tekrar yürürlüğe alındı

Merkez Bankası faizi pas geçmek durumunda kalabilir

Alaattin AKTAŞ

08 Temmuz 2021 Perşembe

✓ **Gönül faiz düşsün istiyor; enflasyon ve döviz "Ne indirim, tam tersine artırmanız gerekir" diyor.**

✓ **"Acaba faiz artırabilir miyiz" diye düşünen Merkez Bankası'nın önüne de bu sefer siyaset engeli çıkıyor.**

Cumhurbaşkanı Erdoğan haziran ayı başında bir televizyon programında temmuz ya da ağustos aylarında faiz indirimi olabileceğinin sinyalini vermiş ve bu konuda Merkez Bankası Başkanı ile görüştüğünü söylemişti. Şunun şurasında temmuz toplantısına bir hafta bile kalmadı. Para Politikası Kurulu 14 Temmuz Çarşamba günü toplanacak ve bu ayın faiz kararını açıklayacak.

Erdoğan'ın faizle ilgili görüşü yeni değil. Ancak bu kez tarih vermiş olması ilginç ve işte o tarihe geldik.

Şu durumda Merkez Bankası haftaya nasıl bir karar alabilir; çarşamba günkü toplantıdan bir faiz indirimi bekleyebilir miyiz?

Doğrusu bu yönde bir karar alınması hiç kolay değil. Hele hele son kur ve enflasyon göstergeleri değil faiz indirimi, faiz artırımı gerektirir yönde gelmişken...

Dolayısıyla çarşamba günü bir artırım kararı alması da pek mümkün görünmeyen Merkez Bankası'nın faizi pas geçmesi olasılığı çok daha güçlü.

Merkez Bankası önceki Para Politikası Kurulu toplantılarından sonraki açıklamalarında parasal duruşun sıkı olacağına vurgu yapmaktan geri durmadı. Şimdi öyle bir durumdayız ki... Temmuz sonunda yüzde 19'a dayanacağı tahmin edilen yıllık TÜFE artışıyla bu sıkı duruş, kimilerinin benzetmesiyle "kuru sıkı" duruşa dönecek, hatta şimdiden döndü bile. Şu durumda Merkez Bankası gerçek bir sıkı

duruş anlamına gelecek şekilde faiz artırımına gidebilir mi; dedik ya ona da hiç ihtimal verilmiyor. Sorun gelip izne dayanıyor!

Faiz, yıllık fiyat artışları ve dolar (Yüzde ve TL)

	MB faizi	Yİ-ÜFE	TÜFE	Dolar
Ekim	12,18	18,20	11,89	7,87
Kasım	14,54	23,11	14,03	8,00
Aralık	15,29	25,15	14,60	7,72
Ocak	17,00	26,16	14,97	7,39
Şubat	17,00	27,09	15,61	7,07
Mart	17,63	31,20	16,19	7,63
Nisan	19,00	35,17	17,14	8,16
Mayıs	19,00	38,33	16,59	8,34
Haziran	19,00	42,89	17,53	8,60

İSTİŞAREDEN İZNE...

Bir dönem Merkez Bankası Para Politikası Kurulu'nda görev yapmış eski bir bürokrat dostumla konuştum dün. Para Politikası Kurulu'nun faiz toplantıları öncesinde nasıl çalıştığını, neler yapıldığını sordum.

Tabii ki anlattıkları o dönemki çalışma şeklini gösteriyordu. PPK toplantılarından birkaç gün önce ilgili birimlerden kapsamlı raporlar geldiğini, kurul üyelerinin bu raporları incelediğini, toplantı günü bu birimlerin başında bulunanların toplantıya katılarak kısa bir sunum yaptıklarını, daha sonra hazine müsteşarı ya da temsilcisinin görüşlerinin alındığını, ardından da kurul üyelerinin kendi aralarında görüş alışverişinde bulunup genellikle oybirliğiyle bir karara vardıklarını anlattı.

Yıllar önce durum böyleymiş. Şimdi de karar öncesinde muhtemelen benzeri bir çalışma yürütülüyordur. Ama nihai kararı kurul üyeleri mi veriyor, işte orası biraz karışık!

BAĞIMSIZ KARAR ALMAK; ESKİDENMİŞ!

Merkez Bankası'nın özellikle faiz konusunda bağımsız karar alamadığını bilmeyen mi kaldı.

Artık öyle bir duruma gelindi ki, Merkez Bankası'nın bağımsızlığı lafta bile yok gibi. Hiç kimse şöyle ağzını doldura doldura "Merkez Bankası tabii ki bağımsızdır, dilediği gibi karar alır" demiyor, diyemiyor.

08.07.2021

Biraz geri dönüp hafızamızı yokluyoruz da, Murat Çetinkaya'nın görevden alınma gerekçesi "Laf dinlemiyor adam" diye açıklanmamış mıydı?

Çetinkaya'nın yerine gelen başkanın soyadı tam da icraatıyla uyumlu olacak gibi görünüyordu. Ne tesadüfi bir durum... Belli ki gayet uysal davrandı Murat Uysal; ama o da görevden alınmaktan kurtulamadı.

Bankacı olmayan, Merkez Bankası deneyimi hiç mi hiç bulunmayan Naci Ağbal'a ise kişisel olarak büyük destek verdi tüm piyasalar. Ağbal'ın dört buçuk ay süren başkanlığı döneminde kurun gerilemesi ve yabancı girişinin yeniden başlaması gibi olumlu gelişmeler sağlandı. Sonra ne oldu, niye oldu anlaşılamadı; o da koltuğunu kaybetti.

Bakın mart ayından temmuza geldik. 14 Temmuz'da toplanacak Para Politikası Kurulu'nda da faiz değişikliğine gidilmesi olasılığı zayıf. Yani yüzde 19'da sabit tutulması beklenen faiz bir ay daha böyle uygulanacağına göre söz konusu oran beş ay boyunca uygulamada kalmış olacak.

İşte bu yüzden "Ağbal neden görevden alındı da bu faizle bir de kurun ve buna bağlı olarak fiyatların böylesine tırmanmasına yol açıldı" sorusu yeniden gündeme geliyor.

Ancak şöyle bir gerçek de var artık karşımızda. Merkez Bankası faizi artırsa bile bu çare olmaktan çoktan çıktı. Biz, o güven denilen kavramın içini boşalttık çünkü.

Abdulkadir Selvi

Kılıçdaroğlu ile İmamoğlu arasında gerilim tırmanıyor

8 Temmuz 2021

CHP Genel Başkan Yardımcısı Bülent Kuşoğlu, Kılıçdaroğlu'nun cumhurbaşkanı adaylığını ilan etti.

Kuşoğlu, CHP Çankaya ilçe binasının açılışında partililere, “**Sayın Genel Başkanımız, cumhurbaşkanı adayımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'nun sevgi ve saygılarını iletiyorum**” diye seslendi.

Kılıçdaroğlu daha önce katıldığı bir televizyon programında cumhurbaşkanı adaylığının sinyalini vermiş, “**İttifak öyle bir karar verirse ondan kaçamazsınız**” demişti.

Kılıçdaroğlu'na yakınlığı ile bilinen Çankaya Belediye Başkanı **Alper Taşdelen** ile Yenimahalle Belediye Başkanı **Fethi Yaşar** da **Kılıçdaroğlu**'nun cumhurbaşkanı adaylığını ilan etmişlerdi.

KUŞOĞLU-KILIÇDAROĞLU DOSTLUĞU

Bülent Kuşoğlu'nun, **Kılıçdaroğlu**'nun cumhurbaşkanı adaylığını ilan etmesi önemli bir nokta. Çünkü **Bülent Kuşoğlu**, bürokrasiden bu yana **Kılıçdaroğlu**'nun yakın arkadaşı. Çekirdek ekipten. Doğru Yol Partisi'nde de milletvekilliği yapan **Kuşoğlu**, CHP'de **Kılıçdaroğlu** tarafından genel başkan yardımcılığına getirildi. Külliye'ye giden CHP'li olayında faturanın **Bülent Kuşoğlu**'na kesilmeye çalışılmasına rağmen **Kılıçdaroğlu** hem PM listesine aldı hem yeni dönemde genel başkan yardımcısı yaptı.

Bülent Kuşoğlu konuşuyorsa **Kemal Kılıçdaroğlu**'nun bilgisi dahilinde konuşuyor diye değerlendirmek lazım.

KILIÇDAROĞLU'NUN CUMHURBAŞKANI ADAYLIĞI

Peki **Kılıçdaroğlu** cumhurbaşkanı adaylığını istiyor mu? Yakın çevresinden birisi, “**Genel başkan her geçen gün cumhurbaşkanı adaylığını daha çok içselleştirmeye ve kendine ona göre hazırlamaya başladı**” dedi.

CHP içinde bir grup **Kılıçdaroğlu**’nu cumhurbaşkanı adaylığına hazırlıyor. **Kılıçdaroğlu** da zaten bütçe görüşmeleri sırasında laf atan AK Parti milletvekillerine, “**Benim aday olup olmayacağımı size kim söyledi?**” diyerek cumhurbaşkanlığı adaylığının start’ını vermişti.

O günden itibaren **Kılıçdaroğlu**’nu öne çıkaran imaj çalışması başladı. Videolar çekildi, **Kılıçdaroğlu** gençlerin “**Demokrat Amca**”sı oldu.

İYİ PARTİ’DE KILIÇDAROĞLU RAHATSIZLIĞI

Kılıçdaroğlu’nun adım adım cumhurbaşkanı adaylığına doğru ilerlemesi, millet ittifakı ortağı İYİ Parti tarafından dikkatle izleniyor. Millet ittifakı olarak ortak karar almadan **Kılıçdaroğlu**’nun adaylığının ön plana çıkarılması bir “**dayatma**” olarak değerlendiriliyor. İYİ Parti Genel Başkanı **Meral Akşener**, bu kez ortak aday çıkarılması görüşünde. **Akşener**, cumhurbaşkanı adaylığı konusunda üç ayaklı bir konsept ortaya koydu.

- 1- Ükenin nefes almasına engel olacak bir tutumda bulunmam.
- 2- Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde millet ittifakı ortak aday çıkarmalıdır.
- 3- HDP ayrı aday çıkarmalıdır.

İYİ PARTİ AKŞENER’İ İSTİYOR

Akşener’in bu kez cumhurbaşkanı aday olmayacağı yönündeki mesajlarına rağmen İYİ Parti’de “**Meral Akşener ortak aday olsun**” eğilimi ağır basıyor. İYİ Parti yönetimi, **Akşener**’in tek kadın aday olması, milliyetçi ve muhafazakâr kesimden oy alabilmesi ve oylarının artış eğiliminde olması nedeniyle, **Akşener**’in ortak adaylığını savunuyor.

AKŞENER NE YAPAR?

Meral Akşener’in ise tek başına cumhurbaşkanı aday olmayacağı netleşti.

- 1- **Akşener**, millet ittifakının ortak adaylığı imkânı doğduğu takdirde bir an bile tereddüt etmez.
- 2- **Akşener** aday olamadığı takdirde millet ittifakının cumhurbaşkanı adayını belirleyen lider olmak istiyor.

3- Akşener, Kılıçdaroğlu'nun adaylığından ziyade kazanacak bir isimle seçime gidilmesi eğiliminde. Akşener, kendisi olmadığı takdirde **Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş'**ı destekleyebilir.

Altın hisse **Akşener'**in elinde.

CHP'DE KİMLER İSTİYOR

CHP genel başkan yardımcılarında oluşan çekirdek bir kadro, **Ekrem İmamoğlu** ya da **Mansur Yavaş** yerine **Kılıçdaroğlu'nun** cumhurbaşkanı adayı olmasını istiyor. **Muharrem İnce** cumhurbaşkanı seçilemedi ama CHP'nin başına geçmek istedi. **İmamoğlu** ya da **Yavaş**, cumhurbaşkanı seçilemedikleri takdirde CHP Genel Başkanlığı'nı isteyeceklerdir diye düşünüyorlar. **Kılıçdaroğlu'nun** adaylığı ile bunun önünü kesmeyi hedefliyorlar...

Ekrem İmamoğlu ya da **Mansur Yavaş** cumhurbaşkanı adayı olduğunda seçimi kaybederlerse, belediye başkanlıkları da AK Parti'nin eline geçer diye karşı çıkıyorlar.

Kılıçdaroğlu, cumhurbaşkanlığına aday olsun. Kazanamadığında CHP genel başkanlığı bize kalır diye düşünenler de var.

ERDOĞAN İSTER Mİ

CHP dışından bir faktör ama bence **Kılıçdaroğlu'nun** adaylığını en çok Cumhurbaşkanı **Erdoğan** ister.

HER PARTİ KENDİ ADAYINI ÇIKARIR

Çok ihtimal vermediğim bir seçenek daha var. Eğer **Kılıçdaroğlu-İmamoğlu** gerilimi artar, millet ittifakı ortak bir aday üzerinde uzlaşmaya varamazsa, geriye tek seçenek kalıyor. O da her parti kendi adayını çıkaracak.

İMAMOĞLU İLE KILIÇDAROĞLU ARASINDAKİ GERİLİM

CHP Genel Merkezi'nin, **Kılıçdaroğlu'nun** cumhurbaşkanı adaylığını baskın hale getirme çabası **Ekrem İmamoğlu** cephesinde rahatsızlığa neden oluyor. **İmamoğlu**, şimdilik sessiz kalıyor ama buna bakarak kimse cumhurbaşkanlığı adaylığından vazgeçtiği hesabını yapmasın. Çünkü bu hesap, yanlış hesap olur. **İmamoğlu**, cumhurbaşkanı adayının belirlenme sürecinde harekete geçecek. İstanbul seçimlerini kazanan **İmamoğlu'nun** **Kılıçdaroğlu** karşısında elinde önemli kozları var.

ABD VE HDP DESTEĞİ

ABD başta olmak üzere Batı dünyası **İmamoğlu'nun** seçimi kazanacağına inanıyor. Ayrıca HDP'nin desteği **İmamoğlu'nun** yanında. Ama **Kılıçdaroğlu** pek pes edecek gibi görünmüyor. Süreç ilerledikçe **Kılıçdaroğlu** ile **İmamoğlu** arasındaki gerilim artacak.

LİVANELİ CUMHURBAŞKANI ADAYI MI?

Zülfü Livaneli CNN Türk'te cumhurbaşkanı adayı olmadığını, bir siyasi beklentisini bulunmadığını açıkladı. **"Hiçbir siyasi hedefim yok"** dedi. Ben de **Livaneli**'nin kişisel bir beklenti içinde olduğunu zannetmiyorum. Ama **Livaneli** ve demokrasi projesinde yer alan isimler bir role soyundular. 2023 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde bir inisiyatif üstlenmeye çalışıyorlar. **'Sol'**da kurucu akıl gibi hareket ettiklerini görüyorum. Burada yanlış olan bir şey yok. Hedefleri HDP ile CHP'yi aynı havuzda buluşturmak. **Livaneli**, **"CHP ve HDP birleşmesi olmaz. Ama son seçimde İstanbul'da olduğu gibi insanlar özgür iradeleriyle gider oy verirler"** dedi.

İMAMOĞLU PROJESİ

Benim ısrarla İstanbul Modeli dediğim model bu.

HDP'nin, TİP'in, CHP'nin oylarının aynı sandıkta buluşturulması projesi bu.

Bunun yanlış bir tarafı yok.

Ama işin bir püf noktası var.

Livaneli ve arkadaşları **"Demokrasi Projesi"** diyorlar ya, siz onu **"Ekrem İmamoğlu Projesi"** olarak okuyun.

Bunlar önce cumhurbaşkanı adayının belirlenmesinde inisiyatif elde etmek istiyorlar.

Ardından da **Ekrem İmamoğlu**'nu cumhurbaşkanı adayı yapmak.

BAYKAL NASIL DEĞERLENDİRİYOR?

Zülfü Livaneli'nin açıklamaları ve Körfez ötesinden atılan tweet'ler üzerinden **Deniz Baykal** hedef tahtası haline getirildi. Düğün değil bayram değil, eniştem beni niye öptü diye bir söz vardır. Yaşadığı sağlık sorunları nedeniyle köşesine çekilmiş olan **Baykal** şimdi neden hedef alındı?

Deniz Baykal'a bu soruyu ben değil CHP'nin eski yöneticilerinden **Yılmaz Ateş** sordu. 70'li yıllardan beri Türk siyasetinin önemli aktörlerinden biri olan **Baykal** üç ayaklı bir değerlendirme yaptı.

1- Bunlar bir plan çerçevesinde yapılıyor.

2- Türkiye'yi yeni döneme hazırlıyorlar.

3- Ulusal ve milli sorunları konuşulmayacak hale getirmeyi hedefliyorlar. O nedenle CHP içindeki ulusalcı kesimi sindirmeyi ve susturmayı amaçlıyorlar.

Esfender KORKMAZ

Ekonomide yanlışlıklar komedyası!..

8 Temmuz 2021 Perşembe

Yöneylem Sosyal Araştırmalar Merkezi'nin anketine göre halkın yüzde 70'i bugün yaşanan kötü ekonomik sorunların, ekonomi politikalarında yapılan yanlışlardan kaynaklandığına inanıyor.

Yanlış diyen yüzde 70; bu vesile ile yanlışlardan dolayı sıkıntı çektiğini de açıklamış oluyor. Aksi halde neden yanlış desin?

AKP'nin her seçim bildirgesinde iktisat politikaları yoktur. Yalnızca yapacağız - edeceğiz şeklinde popülist tavizler vardır. Daha teknik olarak bakarsak, politika yok, politikasızlık vardır.

AKP iktidarı bu yanlışları nasıl yaptı?

1. İlk icraat olarak, Devlet Planlama Teşkilatı'nı rafa kaldırdı ve sonra da feshetti.

Bizim gibi gelişmekte olan ülkelerde, yerli ve yabancı ciddi yatırım sermayesi ürkektir. İstikrar arar. Planlama, uygulanacak iktisadi ve sosyal politika hedeflerini belirler. Bu politikaların koordinasyonunu yapar. Planlama yapılırsa, ekonomide belirsizlik azalır, ayrıca mecliste görüşüldüğü için konsensüs ve güven oluşur.

AKP Genel Başkanı Erdoğan, hangi gerekçelerle olduğu tartışmalı olan gününbirlik kararları tercih etti. Bu nedenle ekonomi dünyanın en kırılgan ekonomisi oldu.

2. Devlet dışlandı ve piyasa-devlet dengesi bozuldu. Devletin ekonomide payı azaldı. Kamu kurumlarının, tekel niteliğinde olanlar dahil, özelleştirilmesi ve kamu yatırımlarını kamu-özel işbirliği çerçevesinde yapılması nedeni ile devletin ekonomide payı azaldı.

Kamu tekellerinin özelleştirilmesi piyasada oligopol yapıların oluşmasına neden oldu. Stokçuluk arttı.

Kamu-özel işbirliği gelecek kamu gelirlerine bu günden çek yazmak demektir. Potansiyel kamu gelirlerinin bu günden harcanmasıdır. Bu nedendir ki, bütçe içinde yatırım harcamalarının payı düştü. Bütçe; popülizm ve şatafat bütçesi oldu.

Cumhurbaşkanı Kararnamesi ile Merkez Bankası'nın bağımsızlığı kaldırıldı. Kamu bankaları her seçimde ucuz kredilerde kullanıldı.

3. 2003 sonrasında dünyada sermaye hareketleri hızlandı. AKP iktidarı bu imkanı kullanamadı. Dalgalı kur politikası paralelinde kontrolsüz kısa vadeli sermaye girişleri arttı. Kısa vadeli sermaye (sıcak Para) girişlerinin daha fazla olduğu ekonomilere, yabancı sermaye doğrudan yeni yatırım yapmıyor. Ya içerde finans sektörünü tercih ediyor, ya da kurulu işletmeleri satın almayı veya ortak olmayı tercih ediyor. Bunun nedeni sıcak para hareketlerinin spekülasyon piyasası yaratması, hızlı giriş çıkmasıyla belirsizlik ve ülke riski artırmasıdır.

Bu yanlıştın sonucu olarak; 2013 yılına kadar düşük kur, dışa bağımlı üretim yapısına neden oldu. Cari açık sürdürülemez boyuttadır. Girdi ithalatının yüksek olması, firmaların zora girmesi işsizliği artırdı.

Yüksek risk ve kırılganlık kur şoklarına neden oldu. Enflasyon arttı, halk yoksullaştı, toplumsal refah kayboldu, döviz borcu olan firmalar zora girdi.

4. AKP'nin dış ticaret politikası hiç olmadı. Dış ticarete Çin lobisi hakim oldu. 2003 yılından 2019 yılına kadar geçen 17 yılda, Çin'e karşı 256,6 milyar dolar dış ticaret açığı verdik. Çin'de büyüme mucizesi Çin'in becerisi değil bizim gibi hesap-kitap bilmeyen ülkelerin beceriksizliğidir.

Üstelik Çin'den hiç ithalat yapmazsak, üretimimiz değişmez. Çünkü Çin'den aramalı ve teknoloji ithalatının payı çok düşüktür.

Çin lobisi kimdir? Tarikatların etkisi var mı? Bunlar cevaba muhtaçtır.

AKP'nin ekonomi alanında yanlışları olmasaydı;

- * Türkiye'nin kredi notu yatırım yapılamaz, spekülasyon seviyesine inmezdi,
- * Türkiye Dünyanın en kırılgan ve en riskli ülkesi olmazdı,
- * Enflasyon yüzde 18 seviyesine çıkmazdı;
- * İşsiz sayısı 10 milyona, mutlak yoksul sayısı 16 milyona çıkmazdı,
- * **Merkez Bankası** rezervleri eksiye geçmezdi,
- * Yabancı ve yerli sermaye kaçmazdı, beyin göçü olmazdı.

Bu kadar yanlış, sehven de olsa olmaz... Ekonomiyi yönetenler bu yanlışları neden yaptılar?..

Erdal Sağlam

Kasım öncesindeki ekonomi yöntemleri geri geliyor

08 Temmuz 2021 Perşembe

TL'nin reel değeri haziran ayında tarihi dip noktalarına inerken Merkez Bankası'nın doğalgaz alımı yapan Botaş'a doğrudan döviz satışı da yeniden başladı. Tüm bunlar, 2021 Kasım ayı öncesindeki ekonomi yönetimine geri dönülmesinin sonuçları olarak görülebilir.

Pandemi öncesinde bozulan dengeler, salgının ekonomiye etkileri nedeniyle had safhaya ulaşmıştı. Bu dönemin en önemli özelliği Hazine ve Maliye Bakanı **Berat Albayrak**'ın liderliğinde ekonomi yönetiminin şeffaf olmayan, yabancı sermayeyi rahatsız eden kararları, faizlerin baskı altında tutulup döviz rezervlerinin eritilmesi, maliyetin altında kamu bankalarına verilen kredilerle iç talebin şişirilmesiydi. Sonuçta ekonomik dengeler fazla bozulduğu, kurlar artık tutulamadığı için 2021 Kasım ayında ekonomi yönetimi değiştirildi. Bu gelişmeyle birlikte ekonomide yeniden rasyonel yönetime dönülecek umuduyla başta iş insanları olmak üzere, tüm piyasalar rahatlamıştı.

Ancak bu olumlu hava sadece dört ay sürdü, Merkez Bankası Başkanı **Naci Ağbal**'ın görevden alınmasıyla, yeniden eski günlere döneleceği korkusu başladı. İşte ekonomideki son veriler ve yaşanan gelişmeler korkunun haklılığını, ekonomide kasım öncesine dönüşün artık somutlaştığını gösteriyor.

Merkez Bankası'nın yayımladığı rapora göre TL'nin reel değeri haziranda 59.77 ile tarihinin en dip düzeyine indi. Bu değer geçen kasım ayında ise 60.45 değerine kadar gerilemişti. TL'nin reel değerini gösteren reel efektif döviz kurunda, Ağbal'ın görevden alındığı geçen mart ayından itibaren yeniden başlayan düşüş, haziranda 59.77'ye kadar indi.

Nominal efektif döviz kuru, Türkiye'nin dış ticaretinde önemli paya sahip ülkelerin para birimlerinden oluşan sepete göre, TL'nin ağırlıklı ortalama değeri olarak hesaplanıyor. Ağırlıklar ikili ticaret akımları kullanılarak belirleniyor, nominal efektif döviz kurundaki nispi fiyat etkileri arındırılarak elde ediliyor.

TL'nin tarihi dip noktalara ulaşmasının ardından Cumhurbaşkanı'nın "*En ucuz akaryakıtı biz satıyoruz*" demesi de aynı günlere denk geldi.

Cumhurbaşkanı **Erdoğan**, eşel-mobil sistemini devreye sokup akaryakıttaki vergileri düşük uyguladıklarını belirtirken bu nedenle de en ucuz akaryakıtın bizde olduğunu övünerek anlattı. Bununla birlikte, "*Eskiden Türkiye'ye girerken depolarını dolduran sürücüler şimdi Türkiye'den ayrılırken depolarını dolduruyor*" dedi.

Bu aslında TL'nin aşırı değer kaybının itirafı gibiydi ve bu argümanlarla bir politikacının övünmesi ayrıca dikkat çekiciydi. Gerçekten Irak, İran sınırlarından girenler, paralarının değeri çok düşük bu üretici ülkelerden depolarını doldurup ülkeye girerlerdi ve bu durum o ülkelerin itibarlarının düşüklüğü için konuşulurdu.

Ayrıca akaryakıttaki normal ÖTV oranlarının uygulanmamasının nedeni, aynı zamanda yüksek enflasyonun da itirafı. Normal vergiler uygulansa şimdiye kadar enflasyon oranları yıllık yüzde 20'leri geçmişti. Akaryakıt vergileri bütçenin en büyük gelir kalemlerinden biri. Böylece gerçek enflasyon gizlenmiş olduğu gibi, bütçe açıkları artacak, bunu da yine halk ödeyecek anlamına gelir.

128 milyarlık döviz rezervi böyle eridi

Aslında açıklanan son veriler ve yapılan açıklamalar, ekonominin ne kadar kötü yönetildiğini de açıkça gösteriyor.

Tam umutlanmışken kasım ayının öncesindeki ekonomi yönetimi anlayışına döndüğünün bir kanıtı da haziran ayında yeniden Botaş'a döviz satışının başlaması oldu. Dün açıklanan verilere göre ocak ayından bu yana yapılmayan Botaş'a doğrudan döviz satışı, haziranda 269 milyon dolar oldu.

Doğrudan satış yapılmasının nedeni, Botaş'ın ödeyeceği doğalgaz faturaları için piyasaya girip kurları daha fazla artırmasını önlemek idi. Merkez Bankası Botaş'a döviz satınca, piyasalarda kurları artırıcı etkisi frenlenebiliyor ama sonunda ne kadar sattığı belli olunca, piyasa bunu görüyor. Ayrıca bu yolla yapılan satışlar nedeniyle döviz rezervlerinin eridiğini de unutmayalım.

Albayrak'ın bakanlığı döneminde önce Botaş'a yüklü satışlar yapılmış, ardından kamu bankaları kanalıyla el altından döviz sattırılarak kurlar frenlenmeye çalışılmıştı. Bu yöntem sonucu 128 milyar dolarlık rezervler satılmış, üstüne üstlük kurlar bu dönemde yeni rekorlar kırmıştı. Sonuçta da zaten TL'nin değeri bu tarihi dip noktalara kadar indi.

Swaplarla ödünç döviz hesabı oluşturulup son dönem yine brüt döviz rezervleri şişirilmeye çalışılırken ülkenin kullanılabilir net rezervleri eksi 45 milyar dolar. Özetle Türkiye'nin artık artan kurlara karşı rezerv silahı da elinden alındı. Merkez Bankası geçen hafta da döviz hesapları üzerinden bankalardan aldığı zorunlu karşılıkları artırıp bunları rezerve ekleme kararı aldı. Bu yöntem de yoğun olarak Albayrak döneminde sıkça kullanılmıştı.